

Humorvol en angstaanjagend

THEATER

DE PELIKAAN

De Pelikaan van August Strindberg door Toneelgroep Amsterdam, regie Susanne Kennedy

23/3, Stadsschouwburg Amsterdam; daar t/m 5/4.

Tournee:

toneelgroepamsterdam.nl

De vorm is uitbundig, de inhoud duister en lichtelijk absurd: een overdonderend compleet visueel kunstwerk.

Eén ding moet je Susanne Kennedy nageven: ze houdt de afdeling Grime, Pruiken & Kapwerk van het gesubsidieerde toneel flink aan het werk. Nadat ze voorstellingen maakte bij het Nationale Toneel, NTGent en de Münchner Kammerspiele, debuteerde ze afgelopen zondag bij Toneelgroep Amsterdam. Met *De Pelikaan* van August Strindberg en meteen maar in de grote zaal.

Met veel pruiken: van platinablond tot donker, van een Andy Warholcoupe tot gouden krullen. Met groteske kostuums ook: van petticoats en ballroomjurken voor de vrouwen tot sexy pakjes en maillots voor de mannen. In het theater van Susanne Kennedy is wat vorm betreft alles uitbundig, de inhoud is altijd duister, somber en lichtelijk absurd.

Nadat ze eerder onder meer *Hedda Gabler* en *Kleine Eyolf* van Ibsen registreerde, koos ze nu voor *De Pelikaan* (1907) van August Strindberg. Ook een familiedrama, in dit geval over een moeder die haar kinderen mentaal verwaarloost en misbruikt. De titel verwijst naar de mythe dat een pelikaan haar kroost voedt met haar

eigen bloed. In dit geval is het andersom: de moeder zuigt haar kinderen uit.

In het oorspronkelijke stuk is er sprake van een benauwde woonkamer waarin de moeder (Marieke Heebink), net weduwe en armlastig, samenkomt met haar ziekelijke zoon (Alwin Pulinx), onvolgroeide dochter (Hélène Devos), wufte schoonzoon (Vanja Rukavina) en de dienstmeid (Janni Goslinga). Voor deze productie ontwierp Kennedy's vaste ontwerper Katrin Bombe een allesbepalend decor: een enorm poppenhuis met drie verdiepingen. In het midden zetelt de moeder, boven is de kinderkamer waarin haar volwassen nazaten weigeren groot te worden, de kelder is het domein van de dienstmeid.

Na het zien van *De Pelikaan* moet je Susanne Kennedy ook nageven: ze is met voorsprong de origineelste, eigenzinnigste en intrigerendste theatermaker van dit moment. Want niet de vertelling en de psychologische ontwikkeling interesseren haar, maar het mechanisme binnen een groep te dicht opeengepakte mensen met te uiteenlopende verlangens. Van Strindbergs tekst zijn slechts flarden overgebleven, die bovendien eindeloos worden herhaald, alsof de personages in hun groeven zijn blijven steken. Het zijn speelgoedpoppen en hun opwindseutels zijn zoek.

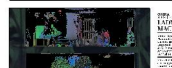
De voorstelling is opgekafeaterd met eigen teksten, waarin Schopenhauer wordt aangehaald (belangrijke inspiratiebron voor Strindberg) en het familiedrama wordt ingekaderd als een boosaardig sprookje en een zuiveringsritueel tegelijk. Deze mensen leven in een schijnwerkelijkheid; de wil daaruit te breken, zullen ze moeten opgeven. De moeder heeft dat al gedaan: ze wordt aan één stuk door gevoed met pap die ze vervolgens weer uitbraakt. Het maakt deze voorstelling al met al tot een even angstaanjagend als absurd stripverhaal over vastgelopen men-

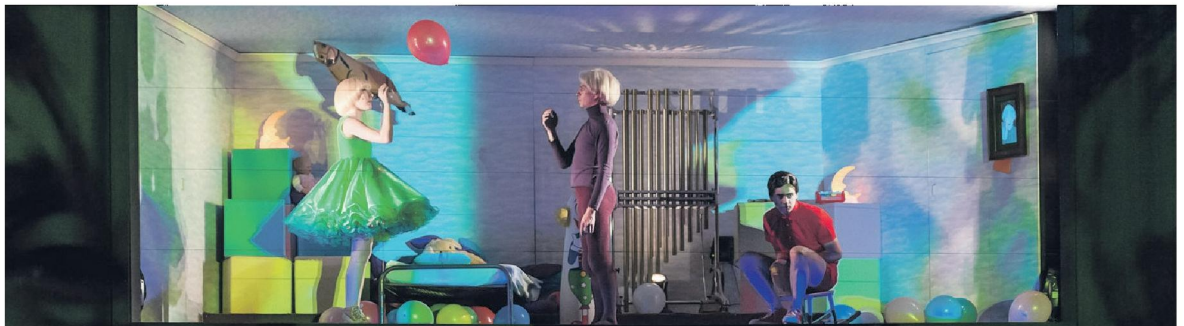
sen, die zich zo bizar gedragen dat je er gelukkig ook onbekommerd om kunt lachen.

Waren vorige producties van Kennedy vaak te duister (*Kleine Eyolf*) of ondoorgroendelijk (*Hideous (wo)men*), hier heeft zij een heldere structuur toegepast, met een vertelstelsel, vijf hoofdstukken, een proloog, apotheose en epiloog. De muziek (vormde symfonische rock) en grote videoprojecties met onheilspellende bostaferelen (à la Lars von Trier's *Melancholia*) maken dit visuele kunstwerk overdonderend compleet. De acteurs voegen zich voorbeeldig naar dit straffe concept, met Marieke Heebink als fraai larmoyant middelpunt. Erg goed dit keer is Alwin Pulinx als de ziekelijke zoon met zijn onuitstaanbaar gekuch en eindeloos gefilosofeer; hij is de enige die nog een poging waagt uit dit poppenhuis annex gevangenis te ontsnappen.

Je moet Kennedy tot slot nageven dat ze haar voorliefde voor hobbelpaarden ook dit keer etaleert. Volwassenen hobbelen doelloos heen en weer, als kinderen die weigeren groot te worden. Het voert ze terug naar de tijd dat ze nog kind waren. Naar de tijd waarin er zo veel mis ging.

Hein Janssen
Dit familiedrama wordt ingekaderd als een boosaardig sprookje en een zuiveringsritueel

Het decor in *De Pelikaan* is een enorm poppenhuis, met moeder in het midden.

Foto Jan Versweyveld